

แนวทางการนำนโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยไปปฏิบัติในองค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย
**Guidelines on Solid Waste Management Policy Implementation in Local
Administrative Organizations, Muang Loei District, Loei Province**

ภูริพงษ์ รัตนนิคม,
ภาสกร ดอกจันทร์ และ กัมปนาท วงษ์วัฒนพงษ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
**Puripong Rattananikom,
Phasakorn Dokchan and Kampanart Wongwatthanaphong**
Pibulsongkram Rajabhat University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: aoryuvadee@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับความสำเร็จในการนำนโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยไปปฏิบัติ 2) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยไปปฏิบัติ และ 3) ศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางเกี่ยวกับการนำนโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยไปปฏิบัติ เป็นการศึกษาเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน ใช้วิธีการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตร Taro Yamane เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ วิธีแบบขั้นตอน (Stepwise regression analysis) เชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 15 คน ด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า

1) ระดับความสำเร็จของการนำนโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยไปปฏิบัติ ทั้งด้านประสิทธิผลของนโยบาย และการได้รับรางวัลจังหวัดสะอาด โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยไปปฏิบัติมากที่สุด คือ มาตรฐานของนโยบาย ($Beta = 0.911$) รองลงมา คือ ปัจจัยด้านวัตถุประสงค์ของนโยบาย ($Beta = 0.844$) ค่า Adjusted R Square = 0.826 หรือ 82.60% อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และ 3) ข้อเสนอแนะแนวทางเกี่ยวกับการนำนโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยไปปฏิบัติ ได้แก่ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ สร้างการรับรู้ วัฒนธรรม ประชาสัมพันธ์ การคัดแยกขยะมูลฝอย และสร้างมาตรการและสนับสนุนการบริหารจัดการขยะมูลฝอยตั้งแต่ต้นทาง กลางทาง ปลายทางในชุมชนให้เกิดความสำเร็จอย่างแท้จริง

* วันที่รับบทความ : 20 ธันวาคม 2566; วันที่แก้ไขบทความ 13 มกราคม 2567; วันที่ตอบรับบทความ : 14 มกราคม 2567

คำสำคัญ : แนวทาง; การบริหารจัดการขยะมูลฝอย; องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเลย

Abstract

The objectives of the research were to study the success of solid waste management policy implementation, to study the factors influencing the success of solid waste management policy implementation, and to study the recommendations on the implementation of solid waste management policies. The study was conducted through the mixed method research (MMR), the quantitative approach and the qualitative approach. The sample group was a total of 400 people, selected by Taro Yamane's sample size calculating formula. The research instrument used for data collection was the questionnaire. The statistics used for data analysis comprised the frequency distribution, percentage, arithmetic mean, standard deviation, and the stepwise regression analysis. The in-depth interview was used to collect the qualitative data from fifteen key informants, purposively selected; the content analysis and the descriptive analytics were utilized.

The research findings were as follows : 1. The success of Solid Waste management policy implementation in terms of the policy effectiveness and the reward of clean province was found to be totally at a high level. 2. Factors influencing the success of Solid Waste management policy implementation were descendingly ordered as follows: the policy standard (Beta= 0.911), followed by the policy objective (Beta = 0.844). The Adjust R Square was equal to 0.826 (82.60%) with the statistically significant level of 0.05. 3. The recommendations on the implementation of solid waste management policies comprised the promotion of solid waste management participation; the perception, campaign, and public relations of solid waste selection; and the measurement and support of solid waste management in the community to achieve in reality.

Keywords : Guideline; Solid Waste Management; Local Administrative Organization

บทนำ

นโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศเริ่มดำเนินการภายใต้แผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ (พ.ศ. 2559 – 2564) : ซึ่งได้สิ้นสุดในปี 2564 กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจึงดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะของประเทศ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2565 – 2570) เพื่อเป็นกรอบและแนวทางในการขับเคลื่อนการแก้ไขภาวะมลพิษจากขยะที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ความเป็นอยู่และสุขภาพอนามัยของประชาชนอย่างต่อเนื่อง โดยคำนึงถึงสภาพปัญหาและบริบทสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปและสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายรัฐบาล พันธกรณีระหว่างประเทศ การควบคุมป้องกันการเกิดของเสียจากต่างประเทศ (Trans-boundary Movement of Wastes and Recyclables) รวมถึงสถานการณ์โรคระบาดใหม่ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (Covid-19) โดยใช้หลักการจัดการสมัยใหม่ตามหลักสากลที่นานาอารยประเทศใช้บริหารจัดการขยะให้เกิดประโยชน์และประสิทธิภาพสูงสุด ได้แก่ แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจ

ชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน เศรษฐกิจสีเขียว (BCG Model) หลักการ 3R (Reduce, Reuse, Recycle) หลักการผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย (PPP: Polluter Pays Principles) การมีส่วนร่วมของภาครัฐและภาคเอกชน ในการจัดการขยะ (Public Private Partnership) หลักการขยายขอบเขตความรับผิดชอบของผู้ผลิตตาม หลักการ Extended Producer Responsibility (EPR) และของผู้บริโภคตามหลักการ Extended Consumer Responsibility (ECR) โดยแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะของประเทศ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2565 – 2570) ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เมื่อวันที่ 3 สิงหาคม 2565 (กระทรวงมหาดไทย, 2566)

ประกอบกับการพัฒนาประเทศไทยในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) อยู่ในห้วงเวลาของการปฏิรูปประเทศเพื่อแก้ปัญหาพื้นฐานหลายด้านที่สั่งสมมานานท่ามกลาง สถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็วและเชื่อมโยงกันใกล้ชิดมากขึ้น การสร้างความมั่นคงของฐาน ทรัพยากรธรรมชาติและยกระดับคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อรักษาและฟื้นฟูฐานทรัพยากรธรรมชาติ เพิ่ม ประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ สนับสนุนการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิต ของประชาชน เร่งแก้ไขปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมเพื่อลดมลพิษที่เกิดจากการผลิตและการบริโภค พัฒนาระบบ บริหารจัดการที่โปร่งใสเป็นธรรม ส่งเสริมการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเป็นวงกว้างมากขึ้น ต้องเร่งเตรียมความพร้อมในลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและเพิ่มขีดความสามารถในการปรับตัวต่อการ เปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ รวมทั้งบริหารจัดการเพื่อลดความเสี่ยงด้านภัยพิบัติทางธรรมชาติ โดย ยุทธศาสตร์ที่ 4 เป้าหมายที่ 3 สร้างคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี ลดมลพิษ และลดผลกระทบต่อสุขภาพของ ประชาชนและระบบนิเวศ โดยให้ความสำคัญเป็นลำดับแรกกับการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย พื้นฟูคุณภาพแหล่งน้ำ สำคัญของประเทศ และแก้ไขปัญหามลพิษหมอกควัน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2566)

พลเอก อนุพจนธ์ เผ่าจินดา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ได้กล่าวถึงการแก้ไขปัญหามลพิษ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นปัญหาสำคัญและสะสมมายาวนาน รัฐบาลถือว่าเป็นวาระแห่งชาติ ที่จะต้องแก้ไข จึงมอบหมายให้กระทรวงมหาดไทยและกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็น หน่วยงานที่จะต้องขับเคลื่อนการบริหารจัดการขยะในภาพรวมทั้งประเทศ เช่น เรื่องของการประกวดจังหวัด สะอาด การจัดกลุ่มพื้นที่การจัดการมูลฝอย (Clusters) ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและการกำจัดขยะ อิเล็กทรอนิกส์ ปัจจุบันประเทศไทยมีขยะอิเล็กทรอนิกส์ตกค้างเพื่อรอการกำจัดอยู่ในประเทศเรากว่า 5 แสนตัน และขยะครัวเรือนตกค้างกว่า 2 ล้านตัน โดยแนวทางการจัดการขยะ ให้ใช้หลัก 3 ชนิด คือ ใช้น้อย (Reduce) ใช้ซ้ำ (Reuse) และ นำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) สำหรับขยะจากครัวเรือนให้องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นจัดทำป้ายกำหนดสี เพื่อ แยกขยะจำนวน 4 ประเภท 1. สีเหลืองเป็นขยะรีไซเคิล 2. สีแดง เป็น ขยะอันตราย 3. สีเขียว เป็นและ 4. สีน้ำเงิน เป็นขยะทั่วไป สำหรับขยะในพื้นที่สาธารณะให้องค์กรปกครอง

ส่วนท้องถิ่นตั้งถึงขยะเป็น สีคือ 1.ขยะรีไซเคิล สีเหลือง 2. ขยะทั่วไป/ ขยะอินทรีย์ โดยแนวทางในการจัดเก็บขยะและการกำจัดขยะให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณาดำเนินการโดยใช้วิธีที่เหมาะสม และให้กระทรวงมหาดไทยและกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นเป็นผู้กำกับดูแลตามกฎหมาย ดังนั้นกระทรวงมหาดไทยในฐานะที่ได้รับมอบหมายให้เป็นหนึ่งในหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักในการดำเนินการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของปัญหาขยะมูลฝอยชุมชนที่เกิดขึ้นในพื้นที่ในด้านต่างๆ เช่น ขยะมูลฝอยชุมชนไม่ได้รับการคัดแยกตั้งแต่ต้นทาง การจัดทำระบบเก็บขนไม่มีประสิทธิภาพ ขยะมูลฝอยชุมชนไม่ได้รับการกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการและยังกำจัดไม่หมด รวมถึงการบริหารจัดการของหน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบยังขาดประสิทธิภาพและทั่วถึง ที่ผ่านมากระทรวงมหาดไทยได้แก้ไขปัญหามูลฝอยชุมชนมาอย่างต่อเนื่อง โดยแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ ต้นทาง กลางทางและปลายทาง โดยการขับเคลื่อนกระบวนการผ่านแผนปฏิบัติการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน “จังหวัดสะอาด” ประจำปี ซึ่งได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี พ.ศ. 2561 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน (กระทรวงมหาดไทย, 2566)

จังหวัดเลย ในฐานะที่เป็นจังหวัดหนึ่งซึ่งได้ดำเนินการเรื่องการบริหารจัดการขยะมูลฝอยตามนโยบายของกระทรวงมหาดไทยในการกำกับ ติดตาม เร่งรัดดำเนินการด้านบริหารการจัดการขยะมูลฝอย ในภาพรวมของพื้นที่ได้ผลดี โดยได้รับรางวัลจังหวัดสะอาด ระดับกลุ่มจังหวัด ขนาดกลาง ประจำปี 2562 2563 จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยสนใจศึกษาแนวทางการนํานโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยไปปฏิบัติในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย ผลของการวิจัยจะเป็นประโยชน์ในการนำไปใช้แก้ปัญหาเรื่องขยะมูลฝอยอย่างยั่งยืนและลดปริมาณขยะ โดยให้ความสำคัญตั้งแต่ การจัดการ ณ ต้นทาง และส่งต่อการจัดการ ณ กลางทาง จนนำไปสู่ การจัดการ ณ ปลายทาง ซึ่งทุกกระบวนการในการนํานโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยไปปฏิบัติในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเลย จะต้องเริ่มจากประชาชน ซึ่งถือเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญ ในการตระหนัก และมีจิตสำนึกที่ไม่ทำให้ขยะมีมลพิษต่อสุขภาพ ต่อสิ่งแวดล้อม และลดภาวะโลกร้อน เพื่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดีร่วมกันอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความสำเร็จในการนํานโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยไปปฏิบัติ
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการนํานโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยไปปฏิบัติ
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางเกี่ยวกับการนํานโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยไปปฏิบัติ

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยผสมผสานวิธีระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยรายละเอียดระเบียบวิธีวิจัยมีดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนในเขตพื้นที่อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย จำนวน 119,968 คน และผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย ประกอบด้วย นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด นายกเทศมนตรี นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ปลัดเทศบาล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล

กลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนประชากรในการวิจัย ผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป Taro Yamane (Yamane, 1973 อ้างใน เด่น ชะเนติยัง, 2533 : 52) โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) อย่างเป็นสัดส่วน ค่าความคลาดเคลื่อนไม่เกิน 0.05 จากการคำนวณได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 400 คน

การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยวิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ได้แก่ นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเลย นายกเทศมนตรี นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ปลัดเทศบาล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย และกลุ่มนักวิชาการหรือข้าราชการในเขตพื้นที่อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย จำนวน 15 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือ ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) แบ่งออกเป็น 6 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลด้านลักษณะส่วนบุคคลของผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยการสนับสนุนนโยบาย 10 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะองค์กร 20 ข้อ

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับเนื้อหาสาระของนโยบาย 10 ข้อ

ตอนที่ 5 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความสำเร็จของการนำนโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยไปปฏิบัติ 10 ข้อ

ตอนที่ 6 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

การวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อเสนอแนะแนวทางเกี่ยวกับการนำนโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยไปปฏิบัติในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

การสร้างแบบสอบถามเพื่อใช้รวบรวมข้อมูลในการวิจัยในครั้งนี้ มีลำดับขั้นตอนของการสร้างเครื่องมือดังต่อไปนี้

1. ศึกษาจากเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีจากตำราเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการนำนโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยไปปฏิบัติ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามและกำหนดขอบเขตในการสร้างเครื่องมือ

2. ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือเบื้องต้น เกี่ยวกับความชัดเจนของเนื้อหา ความครอบคลุมของวัตถุประสงค์ ความถูกต้องของภาษา ด้วยตัวผู้วิจัยและอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

3. ตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) ของเครื่องมือโดยการให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และทำการปรับปรุงเครื่องมือตามคำแนะนำ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน

4. นำร่างแบบสอบถามมาคำนวณหาค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญโดยนำมาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index Objective Congruence : IOC) ของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ โดยมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.66 -1.00

5. ตรวจสอบความน่าเชื่อถือได้ (Reliability) ของแบบสอบถามโดยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มบุคลากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษาวิจัย จำนวน 30 คน

6. นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาการทำวิทยานิพนธ์เพื่อขอความเห็นชอบและจัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะสังคมศาสตร์และการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เพื่อขออนุญาตลงพื้นที่ชี้แจงทำความเข้าใจในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อความเข้าใจที่ถูกต้องและตรงกันก่อนการเก็บข้อมูล การเก็บข้อมูลมีดังนี้

1) การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ

1.1) ใช้ข้อมูลทุติยภูมิ จากแหล่งข้อมูลเอกสารของหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง โดยข้อมูลที่เกี่ยวข้องพิจารณาความถูกต้องและน่าเชื่อถือ

1.2) ใช้แบบสอบถาม สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับระดับความสำเร็จในการนำนโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยไปปฏิบัติ และปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยไปปฏิบัติ โดยการไปสอบถามกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมการวิจัย ซึ่งมีการนัดหมายไว้ล่วงหน้าและชี้แจงถึงวัตถุประสงค์ของการดำเนินการและสร้างความคุ้นเคย ความเป็นกันเองต่อกลุ่มตัวอย่างผู้ให้สอบถาม เพื่อให้ได้ข้อมูลตรงกับความเป็นจริงและถูกต้องมากที่สุด

2) การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ

ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 15 คน ได้แก่ นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด นายกเทศมนตรี นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้นำท้องที่ นักวิชาการหรือข้าราชการในเขตอำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย โดยสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะแนวทางเกี่ยวกับการนำนโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยไปปฏิบัติในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม (Questionnaire) และแบบสัมภาษณ์ (Interview) ดังนี้

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ภายหลังจากได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความถูกต้อง และความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม จากนั้นจึงได้นำเอาข้อมูลมาเพื่อนำไปประมวลผลทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ เพื่อหาค่าแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ วิธีแบบขั้นตอน (Stepwise regression analysis) สำหรับค่านัยสำคัญทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์นี้กำหนดไว้ที่ระดับ 0.05 ในด้านข้อมูลทั่วไป ข้อมูลการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของการนำนโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยไปปฏิบัติ และวิธีการบริหารจัดการใช้เกณฑ์การแปลผล (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 103) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง อยู่ในระดับปานกลาง

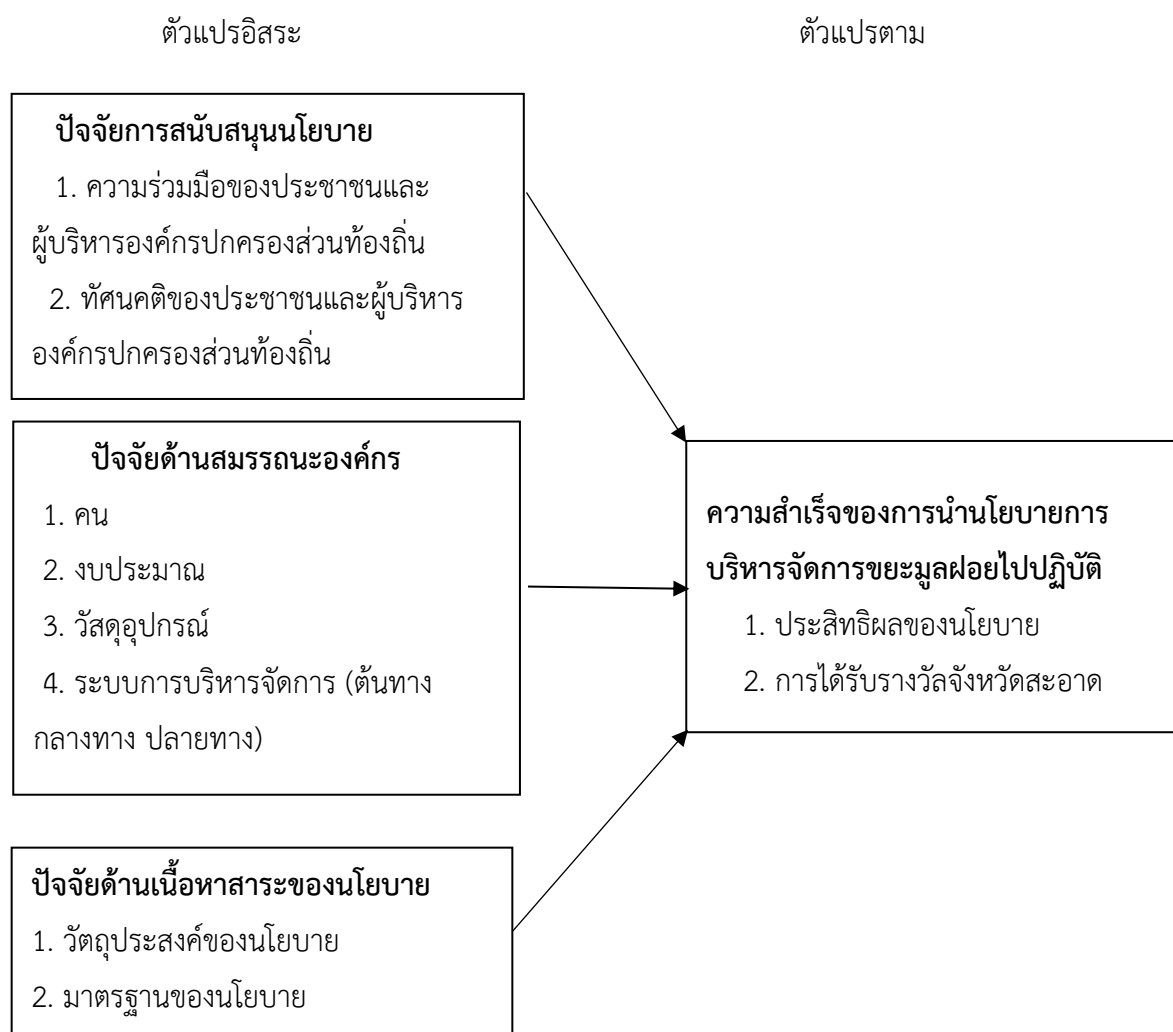
ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง อยู่ในระดับน้อยที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 15 คน จะนำมาตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล หลังจากตรวจสอบความถูกต้องแล้ว จะนำมาแยกออกเป็นหมวดหมู่ตามประเด็น และนำมาทำการตีความหมายจากข้อมูลที่ได้ ซึ่งทั้งหมดนั้นเป็นการวิเคราะห์เนื้อหาของข้อมูล (Content Analysis) เพื่อสรุปและนำไปเชื่อมโยงความสัมพันธ์ในการทำการศึกษา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการทบทวนวรรณกรรม แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการนํานโยบายไปปฏิบัติ แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการนํานโยบายไปปฏิบัติ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับขยะมูลฝอย แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอย กรณศึกษาการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศสิงคโปร์ การถอดบทเรียนความสำเร็จจากการจัดการขยะของประเทศญี่ปุ่น สิงคโปร์ เกาหลีใต้ และไต้หวัน เพื่อนํามาสู่การสร้างกรอบแนวคิดการวิจัยเรื่อง แนวทางการนํานโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยไปปฏิบัติในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย มีดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย ตามวัตถุประสงค์ ได้ดังนี้

1. ระดับความสำเร็จในการนํานโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยไปปฏิบัติในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย

1.1 ปัจจัยการสนับสนุนความสำเร็จในการนํานโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยไปปฏิบัติ

ผลจากตาราง 1

ตาราง 1 ปัจจัยการสนับสนุนความสำเร็จในการนํานโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยไปปฏิบัติ

ข้อความ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1. ความร่วมมือของประชาชนและผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	4.35	0.62	มาก
2. ทัศนคติของประชาชนและผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	4.15	0.61	มาก
รวม	4.25	0.62	มาก

จากตาราง 1 ปัจจัยการสนับสนุนความสำเร็จในการนํานโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยไปปฏิบัติ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.25$, S.D. = 0.62) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ความร่วมมือของประชาชนและผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ($\bar{x}=4.35$, S.D. = 0.62) รองลงมา คือ ทัศนคติของประชาชนและผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ($\bar{x}=4.15$, S.D. = 0.61)

1.2 ปัจจัยด้านสมรรถนะขององค์กร ในการนํานโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยไปปฏิบัติ

ผลจากตาราง 2

ตาราง 2 ปัจจัยด้านสมรรถนะขององค์กร ในการนํานโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยไปปฏิบัติ

ข้อความ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านคน (Man)	4.05	0.66	มาก
2. ด้านงบประมาณ (Money)	4.18	0.58	มาก
3. ด้านทรัพยากรหรือวัสดุอุปกรณ์ (Material)	4.05	0.65	มาก
4. ด้านระบบการบริหารจัดการ (Management) ต้นทาง กลางทาง ปลายทาง	4.23	0.53	มาก
รวม	4.13	0.61	มาก

จากตาราง 1 ปัจจัยด้านสมรรถนะขององค์กร ในการนำนโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยไปปฏิบัติ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = 0.61) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านระบบการบริหารจัดการ (Management) ต้นทาง กลางทาง ปลายทาง ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.53) รองลงมา คือ ด้านงบประมาณ (Money) ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.58) ด้านคน (Man) และด้านทรัพยากรหรือวัสดุอุปกรณ์ (Material) ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = 0.66, 0.65)

1.3 ปัจจัยด้านสาระของนโยบายในการนำนโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยไปปฏิบัติ ผลจากตาราง 3

ตาราง 3 ปัจจัยด้านสาระของนโยบายในการนำนโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยไปปฏิบัติ

ข้อความ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านวัตถุประสงค์ของนโยบาย	4.09	0.59	มาก
2. ด้านมาตรฐานของนโยบาย	4.05	0.57	มาก
รวม	4.07	0.58	มาก

จากตาราง 3 ปัจจัยด้านสาระของนโยบายในการนำนโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยไปปฏิบัติ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = 0.58) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านวัตถุประสงค์ของนโยบาย ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = 0.59) รองลงมา คือ ด้านมาตรฐานของนโยบาย ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = 0.57)

1.4 ผลการศึกษาความสำเร็จของการนำนโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยไปปฏิบัติ ผลจากตาราง 4

ตาราง 4 ความสำเร็จของการนำนโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยไปปฏิบัติ

ข้อความ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านประสิทธิผลของนโยบาย	3.91	0.64	มาก
2. ด้านการได้รับรางวัลจังหวัดสะอาด	4.05	0.62	มาก
รวม	3.98	0.63	มาก

จากตาราง 4 ความสำเร็จของการนำนโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยไปปฏิบัติ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.98$, S.D. = 0.63) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านการได้รับรางวัลจังหวัดสะอาด ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = 0.62) รองลงมา คือ ด้านประสิทธิผลของนโยบาย ($\bar{X} = 3.91$, S.D. = 0.64)

2. ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยไปปฏิบัติ

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยไปปฏิบัติ พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยไปปฏิบัติในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเลย ทั้ง 3 ปัจจัย ได้แก่

1. ปัจจัยการสนับสนุนนโยบาย ประกอบด้วย 2 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านความร่วมมือของประชาชนและผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และปัจจัยด้านทัศนคติของประชาชนและผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยไปปฏิบัติ ทั้งด้านประสิทธิผลของนโยบาย และการได้รับรางวัลจังหวัดสะอาด ได้ค่า Adjusted R Square = 0.832 หรือ 83.20% อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยปัจจัย การสนับสนุนนโยบายที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยไปปฏิบัติมากที่สุด คือ ปัจจัยด้านทัศนคติของประชาชนและผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Beta = 0.921) รองลงมา คือ ปัจจัยด้านความร่วมมือของประชาชนและผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Beta = 0.797)

2. ปัจจัยด้านสมรรถนะองค์กร ประกอบด้วย 4 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านคนปัจจัยด้านงบประมาณปัจจัยด้านวัสดุอุปกรณ์ และปัจจัยด้านระบบการบริหารจัดการ (ต้นทาง กลางทาง ปลายทาง) ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยไปปฏิบัติ ทั้งด้านประสิทธิผลของนโยบาย และการได้รับรางวัลจังหวัดสะอาด ได้ค่า Adjusted R Square = 0.783 หรือ 78.30 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยปัจจัยด้านสมรรถนะองค์กรที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยไปปฏิบัติมากที่สุด คือ ปัจจัยด้านคน (Beta = 0.855) รองลงมา คือ ปัจจัยด้านวัสดุอุปกรณ์ (Beta = 0.759) ปัจจัยด้านงบประมาณ (Beta = 0.753) และปัจจัยด้านระบบการบริหารจัดการ (ต้นทาง กลางทาง ปลายทาง) (Beta = 0.709)

3. ปัจจัยด้านเนื้อหาสาระของนโยบาย ประกอบด้วย 2 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านความร่วมมือของประชาชนและผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และปัจจัยด้านทัศนคติของประชาชนและผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยไปปฏิบัติ ทั้งด้านประสิทธิผลของนโยบาย และการได้รับรางวัลจังหวัดสะอาด ได้ค่า Adjusted R Square = 0.826 หรือ 82.60% อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยปัจจัยด้านเนื้อหาสาระของนโยบายที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำ

นโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยไปปฏิบัติมากที่สุด คือ มาตรฐานของนโยบาย (Beta = 0.911) รองลงมา คือ ปัจจัยด้านวัตถุประสงค์ของนโยบาย (Beta = 0.844)

3. ข้อเสนอแนะแนวทางเกี่ยวกับการนำนโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยไปปฏิบัติ

ผลการศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางเกี่ยวกับการนำนโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยไปปฏิบัติ พบว่า ควรมีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ โดยประชาชนควรมีส่วนร่วมต่อการจัดการขยะมูลฝอย การสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนตระหนักถึงความร่วมมือในการมีส่วนร่วม สร้างการรับรู้ ทัศนคติ ประชาสัมพันธ์การคัดแยกขยะมูลฝอย สร้างมาตรการและสนับสนุนการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนให้เกิดความสำเร็จ โดยให้ความสำคัญตั้งแต่ การจัดการ ณ ต้นทาง กลางทาง และปลายทาง ดังนี้

1. การจัดการ ณ ต้นทาง ที่มีการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Eco Design) การผลิต และการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมการกำหนดหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้อง

2. การจัดการ ณ กลางทาง ที่มีส่งเสริมการบริโภคที่ยั่งยืน เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้บริโภค โดยการใช้สินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การเลือกใช้สินค้าและบรรจุภัณฑ์ ที่สามารถใช้ซ้ำ และเรียกคืนกลับไปรีไซเคิลโดยผู้ประกอบการ การลดหรือดัดใช้บรรจุภัณฑ์ที่ก่อภาระต่อสิ่งแวดล้อมและส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ เพื่อให้มีการนำทรัพยากรกลับคืนจากของเสียให้มากที่สุดในรูปแบบวัสดุรีไซเคิล (Material Recovery) และพลังงาน (Energy Recovery) ทำให้เหลือขยะที่ต้องกำจัด (Final Disposal) ให้น้อยที่สุด

3. การจัดการ ณ ปลายทาง ที่มีการใช้แนวทางการจัดการขยะมูลฝอยผสมผสาน (Integrated Solid Waste Management) ตามที่กำหนดไว้ในการจัดลำดับความสำคัญของการจัดการขยะรูปแบบใหม่ โดยจัดให้มีระบบคัดแยกและนำกลับคืนวัสดุรีไซเคิล ระบบกำจัดแบบผสมผสานโดยใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ ก่อนการฝังกลบขั้นสุดท้าย เช่น การเผาเพื่อผลิตพลังงาน และการหมักปุ๋ยเพื่อให้เหลือขยะที่ต้องฝังกลบให้น้อยที่สุด โดยในทุกกระบวนการในการนำนโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยไปปฏิบัติในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเลย จะต้องเริ่มจากประชาชน ซึ่งถือเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญ ในการตระหนัก และมีจิตสำนึกที่ไม่ทำให้ขยะมีมลพิษต่อสุขภาพ ต่อสิ่งแวดล้อม และลดภาวะโลกร้อน เพื่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดีร่วมกันอย่างยั่งยืน

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยที่นำเสนอตามประเด็น วัตถุประสงค์ของการวิจัย มีข้อค้นพบที่น่าสนใจ ซึ่งผู้วิจัยขอ
นำเสนอในการอภิปรายผลดังนี้

1. ระดับความสำเร็จในการนำนโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยไปปฏิบัติในองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย

1.1 ปัจจัยการสนับสนุนความสำเร็จในการนำนโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยไปปฏิบัติ
พบว่า ความร่วมมือของประชาชนและผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยรวมอยู่ในระดับมาก และ
ทัศนคติของประชาชนและผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ
งานวิจัยของนฤนาถ ยืนยง และพิชานาถ เงินดีเจริญ (2565 : 279-297) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วม
ของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของตำบลสำพะเนียง อำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ด้าน
การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการอยู่ในระดับมาก ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยโดยรวมอยู่ใน
ระดับมาก สอดคล้องกับ รุ่งกานต์ พลายแก้ว และประภัสสร อักษรพันธ์ (2562) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ผลของการ
จัดการขยะมูลฝอยโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนเทศบาลตำบล บ้านนา อำเภอบ้านนาเดิม จังหวัดสุราษฎร์ธานี
ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนเทศบาลตำบลบ้านนา จัดทำเป็น
โครงการบริหารพฤติกรรมจัดการขยะจัดการขยะมูลฝอยโดยการมีส่วนร่วมในเขตเทศบาลตำบลบ้านนา
เพื่อลดปริมาณขยะมูลฝอยด้วยการจัดการที่เหมาะสมตามสภาพพื้นที่ มีการดำเนินการ 4 ขั้นตอน คือ 1) การ
ประเมินสถานการณ์การจัดการขยะมูลฝอย 2)การวางแผนการจัดการขยะมูลฝอย 3) การปฏิบัติการจัดการ
ขยะมูลฝอย และ 4) การติดตามผลการจัดการขยะมูลฝอย

1.2 ผลการวิเคราะห์สมรรถนะขององค์กร ในการนำนโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยไป
ปฏิบัติ พบว่า สมรรถนะขององค์กร ด้านคน (Man) ด้านงบประมาณ (Money) ด้านทรัพยากรหรือวัสดุ
อุปกรณ์(Material) ด้านระบบการบริหารจัดการ (Management) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีความ
สอดคล้องกับยาซีน มุหมัดอาลี และคณะ (2566 : 44-57) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการจัดการขยะมูล
ฝอยตามหลัก 3R พื้นที่กลุ่มกรุงธนใต้ กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า จำนวนประชากรเพิ่มขึ้น การขาด
จิตสำนึก งบประมาณ เจ้าหน้าที่ และวัสดุ อุปกรณ์ไม่เพียงพอ หน่วยงานไม่เข้าใจนโยบาย การไม่ให้ความ
ร่วมมือ บังคับใช้กฎหมายไม่จริงจัง ขาดการบริหารจัดการที่ดี ประชาชนขาดความรู้ ขาดมาตรการจูงใจ และ
3) การพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอยตามหลัก 3R พื้นที่กลุ่มกรุงธนใต้ กรุงเทพมหานคร ได้แก่ การ
รณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ สร้างแรงจูงใจและปลูกจิตสำนึก ปรับปรุงระบบงานเก็บขนให้เป็นระบบ การ
สร้างเครือข่ายความร่วมมือ การผลักดันกฎหมายบังคับใช้กับธุรกิจ การบังคับใช้กฎหมายกับผู้ทิ้งขยะ
ความผิด ควรจัดหาวัสดุ อุปกรณ์เจ้าหน้าที่ และงบประมาณให้เหมาะสม ปรับปรุงระบบการจ่ายค่าธรรมเนียม
ให้เป็นออนไลน์ และส่งเสริมให้เกิดการสร้างรายได้จากขยะ

1.3 ผลการวิเคราะห์สาระของนโยบายในการนำนโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยไปปฏิบัติ พบว่า ด้านวัตถุประสงค์ของนโยบาย และด้านมาตรฐานของนโยบายโดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีความสอดคล้องกับภูษิต แจ่มศรี และอนรรักษ์ อนันนพนาธร (2566 : 123-139) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัญหา ข้อจำกัด และแนวทางการพัฒนาการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลขนาดใหญ่ในเขตพื้นที่อุตสาหกรรมภาคตะวันออกของประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า แนวทางในการพัฒนาในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลขนาดใหญ่ในเขตพื้นที่อุตสาหกรรมภาคตะวันออกของประเทศไทย มี 4 ประเด็น ได้แก่ การยกระดับนวัตกรรมและเทคโนโลยีในการจัดการขยะมูลฝอย การพัฒนาความพร้อมของทรัพยากรทางการบริหารจัดการ สร้างความตระหนักคิด และการบูรณาการการทำงานอย่างมีส่วนร่วมของคนทุกภาคส่วนและพัฒนาและปรับปรุงแผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการ และกฎหมาย

1.4. ผลการศึกษาความสำเร็จของการนำนโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยไปปฏิบัติ พบว่า ด้านประสิทธิผลของนโยบาย และด้านการได้รับรางวัลจังหวัดสะอาดโดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีความสอดคล้องกับสิทธิพร เขาอ่อนและคณะ (2564 : 181-191) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อการบริหารจัดการขยะชุมชนฐานราก: องค์การบริหารส่วนตำบลลำพยนต์ อำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า 1) แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการขยะชุมชนฐานราก ประกอบด้วย (1) การเปลี่ยนนโยบายจังหวัดสะอาดไปปฏิบัติ ในระดับหมู่บ้าน ตั้งคณะทำงาน “หมู่บ้านสะอาด” (2) สร้างภาคีเครือข่ายแกนนำการบริหารจัดการขยะ บ้าน วัด โรงเรียน “บวร” (3) สร้างมาตรการทางสังคมสำนึกการเป็นเจ้าของชุมชนร่วมกัน และ (4) ผู้นำชุมชนเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนิน กิจกรรมลดขยะในครัวเรือน 2) ด้านการสร้างความร่วมมือในการพัฒนาการบริหารจัดการขยะชุมชนฐานราก

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยไปปฏิบัติ ทั้ง 3 ปัจจัย ได้แก่ 1) ปัจจัยการสนับสนุนนโยบาย 2) ปัจจัยด้านสมรรถนะองค์กร และ 3) ปัจจัยด้านเนื้อหาสาระของนโยบาย พบว่า ปัจจัยที่มีค่ามากที่สุด คือ ปัจจัยด้านเนื้อหาสาระของนโยบายทั้ง 2 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านความร่วมมือของประชาชนและผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และปัจจัยด้านทัศนคติของประชาชนและผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยไปปฏิบัติ ทั้งด้านประสิทธิผลของนโยบาย และการได้รับรางวัลจังหวัดสะอาด ได้ค่า Adjusted R Square = 0.826 หรือ 82.60% อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยปัจจัยด้านเนื้อหาสาระของนโยบายที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยไปปฏิบัติมากที่สุด คือ มาตรฐานของนโยบาย (Beta = 0.911) รองลงมา คือ ปัจจัยด้านวัตถุประสงค์ของนโยบาย (Beta = 0.844) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของนพดล โปธิตา และคณะ (2564 : 505-521) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอยด้วยเตาเผาขยะชุมชนขนาดเล็ก ผลการศึกษาพบว่า 1. ระดับการจัดการขยะมูลฝอยมี 5 ด้าน ได้แก่ 1) มาตรฐานความปลอดภัย 2) เทคโนโลยีเตาเผาขยะ 3) ระบบรองรับรวบรวม ขยะมูลฝอย 4) กระบวนการเตาเผาขยะมูล

ฝอย และ 5) ประสิทธิภาพการกำจัดขยะมูลฝอย 2. อิทธิพลของมาตรฐาน คือ รูปแบบมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ค่าไคร์-สแควร์ มีค่าเท่ากับ 45.81 องศาอิสระเท่ากับ 39 และ RMSEA มีค่าเท่ากับ 0.024

3. ข้อเสนอแนะแนวทางเกี่ยวกับการนำนโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยไปปฏิบัติ พบว่าควรมีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ โดยประชาชนควรมีส่วนร่วมต่อการจัดการขยะมูลฝอย การสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนตระหนักถึงความร่วมมือในการมีส่วนร่วม สร้างการรับรู้ ทัศนคติ ประชาสัมพันธ์ การคัดแยกขยะมูลฝอย สร้างมาตรการและสนับสนุนการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนให้เกิดความสำเร็จ โดยให้ความสำคัญตั้งแต่ การจัดการ ณ ต้นทาง ที่มีการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Eco Design) การผลิต และการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมการกำหนดหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้อง และส่งต่อการจัดการ ณ กลางทาง ที่มีส่งเสริมการบริโภคที่ยั่งยืน เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้บริโภคโดยการใช้สินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การเลือกใช้สินค้าและบรรจุภัณฑ์ ที่สามารถใช้ซ้ำ และเรียกคืนกลับไปรีไซเคิลโดยผู้ประกอบการ การลดหรือดัดใช้บรรจุภัณฑ์ที่ก่อภาระต่อสิ่งแวดล้อมและส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ เพื่อให้มีการนำทรัพยากรกลับคืนจากของเสียให้มากที่สุดในรูปแบบวัสดุรีไซเคิล (Material Recovery) และพลังงาน (Energy Recovery) ทำให้เหลือขยะที่ต้องกำจัด (Final Disposal) ให้น้อยที่สุด จนนำไปสู่ การจัดการ ณ ปลายทาง ที่มีการใช้แนวทางการจัดการขยะมูลฝอยผสมผสาน (Integrated Solid Waste Management) ตามที่กำหนดไว้ในการจัดลำดับความสำคัญของการจัดการขยะรูปแบบใหม่ โดยจัดให้มีระบบคัดแยกและนำกลับคืนวัสดุรีไซเคิล ระบบกำจัดแบบผสมผสานโดยใช้เทคโนโลยีต่างๆ ก่อนการฝังกลบขั้นสุดท้าย เช่น การเผาเพื่อผลิตพลังงาน และการหมักปุ๋ยเพื่อให้เหลือขยะที่ต้องฝังกลบให้น้อยที่สุด ซึ่งทุกกระบวนการในการนำนโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยไปปฏิบัติในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเลย จะต้องเริ่มจากประชาชน ซึ่งถือเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญ ในการตระหนัก และมีจิตสำนึกที่ไม่ทำให้ขยะมีผลกระทบต่อสุขภาพ ต่อสิ่งแวดล้อม และลดภาวะโลกร้อน เพื่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดีร่วมกันอย่างยั่งยืน โดยสอดคล้องกับ Roadmap กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนของประเทศ (พ.ศ. 2559-2564) สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564) และกระทรวงมหาดไทยก็ได้จัดทำ “แผนปฏิบัติการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน จังหวัดสะอาด ประจำปี พ.ศ.2561” ซึ่งมีสาระสำคัญในการดำเนินการแบ่งออกเป็น 3 ระยะได้แก่ (1) ต้นทาง คือ การลดปริมาณขยะและคัดแยกขยะ (2) กลางทาง คือ การจัดทำระบบเก็บและขนอย่างมีประสิทธิภาพ (3) ปลายทาง คือขยะมูลฝอยได้รับการกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการภายใต้นโยบายหรือข้อกำหนดที่ให้ชุมชนถือปฏิบัติร่วมกันคือ “ขยะเกิดที่ไหนให้จัดการที่นั่นและทำทันที” จนเกิดเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน ตามแนวทาง 3 Rs คือ ใช้น้อย ใช้ซ้ำและนำกลับมาใช้ใหม่ หรือ (3Rs : Reduce reuse และ Recycle) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พัทยาพร อุ่นโรจน์ (2564 : 1-9) ที่ศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีในการจัดการ

ขยะแบบมีส่วนร่วมของเทศบาลตำบลเวียงเทิง อำเภอเวียงเทิง จังหวัดเชียงราย-พลิกวิฤต เป็นโอกาส พบว่า กระบวนการที่ทำให้เกิดแนวปฏิบัติที่ดีเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จ ประกอบด้วย (1) ผู้บริหารท้องถิ่นให้ความสำคัญ สนับสนุน และร่วมปฏิบัติได้ประกาศวิสัยทัศน์และนโยบาย เน้นการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วม โดยเน้นคัดแยกขยะต้นทาง (2) เจ้าหน้าที่ท้องถิ่น ปลัดเทศบาลทำงานสอดรับสนับสนุนนโยบายผู้บริหารสืบเนื่องจากความชัดเจนของนโยบายส่งผลให้ผู้ปฏิบัติงานได้ตอบรับนโยบายนำไปสู่แนวทางปฏิบัติที่ดี (3) จับมือเครือข่ายในพื้นที่ทำงานร่วมกัน มุ่งสู่เป้าหมายเดียวกัน คือการจัดการขยะในพื้นที่อย่างยั่งยืน (4) จัดให้มีโครงการหรือกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการ ลด และคัดแยกขยะมูลฝอยจากต้นทางรวมถึงการติดตามผลอย่างต่อเนื่อง (5) สร้างแหล่งเรียนรู้ด้านการจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่ (6) หน่วยงานสนับสนุน เครือข่ายสถาบันการศึกษา เอกชน ทำให้ขับเคลื่อนไปได้เร็ว และมีประสิทธิภาพ (7) การจัดเก็บข้อมูลที่เป็นระบบ ครบถ้วน ทำงานโดยอิงอยู่บนพื้นฐานของข้อมูลและคืนข้อมูลสู่ชุมชน (8) นโยบายท้องถิ่นที่ชัดเจนพัฒนาต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเลย ควรมีการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบและปลูกฝังจิตสำนึกตั้งแต่ระดับครัวเรือนจนถึงสังคมทุกระดับ โดยเฉพาะเรื่องการคัดแยกขยะที่ถูกวิธีตั้งแต่ต้นทาง รวมทั้งการให้ความรู้ต่อยอดเพื่อสร้างมูลค่าให้กับขยะ โดยใช้สังคมเป็นตัวนำผ่านกระบวนการความร่วมมือและดำเนินการร่วมกันจากทุกภาคส่วน

2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเลย ควรมีการส่งเสริมหรือสร้างโอกาสให้เกิดการทำงานแบบบูรณาการ ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันการศึกษา รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างเต็มศักยภาพและมีประสิทธิภาพ สามารถตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการในพื้นที่ได้อย่างเป็นรูปธรรม

ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำแนวทางการบริหารจัดการจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเลย เพื่อขยายไปยังพื้นที่จังหวัดอื่น ๆ ต่อไป

2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. ควรมีการศึกษาวิจัยทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จในการนำนโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยไปปฏิบัติ โดยเฉพาะปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมที่จะส่งผลกระทบในวงกว้าง คำถามคือจะอย่างไร ให้เกิดการบริหารจัดการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมเพื่อสุขภาวะที่ดีของประชาชน ปัจจัยด้านกฎหมาย ที่มีการกำหนดเป็นกฎหมาย ข้อปฏิบัติ และบทลงโทษที่ชัดเจนและเด็ดขาดในการปฏิบัติ ปัจจัยด้านเทคโนโลยี นวัตกรรม ตัวอย่างประเทศญี่ปุ่น และประเทศสิงคโปร์ ที่มีการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยจัดการขยะในขั้นสุดท้าย โดยใช้ระบบคอมพิวเตอร์ควบคุมการเผาขยะให้มีความสม่ำเสมอ พร้อมทั้งตรวจจับสารพิษที่เจือปนมากับขยะก่อนนำเศษเถ้าที่ได้จากการเผานั้นไปถมเพื่อสร้างพื้นที่ใหม่ ใช้ผลิตกระแสไฟฟ้า หรือเพื่อสาธารณะประโยชน์ต่างๆ ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงมหาดไทย. (2566). *แผนปฏิบัติการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน “จังหวัดสะอาด” ประจำปี พ.ศ. 2566*. กรุงเทพมหานคร: สถาบันดำรงราชานุภาพ และกรมการปกครองกระทรวงมหาดไทย.
- เด่น ชะเนติยัง. (2533). *การบริหารงานบุคคล*. กรุงเทพมหานคร: ม.ป.ท.
- นฤนาท ยืนยง และ พิษานาถ เงินดีเจริญ. (2565). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการ ขยะมูลฝอยของตำบลสำพะเนียง อำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา. *วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. 12 (2), 279-297.
- นพดล โปธิตา และคณะ. (2564). ประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอยด้วยเตาเผาขยะชุมชนขนาดเล็ก. *วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ*. 6 (8), 505-521.
- พัทธยาพร อุโนโรจน์. (2564). แนวปฏิบัติที่ดีในการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมของเทศบาลตำบลเวียงเทิง อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย - พลิกวิกฤต เป็นโอกาส. *วารสารสิ่งแวดล้อม*. 25 (1), 1-9.
- ภูษิต แจ่มศรี และอนรรักษ์ อนันนทนธร. (2566). ปัญหา ข้อจำกัด และแนวทางการพัฒนาการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลขนาดใหญ่ในเขตพื้นที่อุตสาหกรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย. *วารสารการเมือง การบริหารและกฎหมาย*. 15 (1), 123-139.
- ยาซีน มุหมัดอาลี และคณะ. (2566). ประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอยตามหลัก 3R พื้นที่กลุ่มกรุงธนใต้ กรุงเทพมหานคร. *วารสาร มจร.ทริภูฏชัยปริทรรศน์*. 7 (1), 44-57.
- รุ่งกานต์ พลอยแก้ว และ ประภัสสร อักษรพันธ์. (2562). ผลของการจัดการขยะมูลฝอยโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนเทศบาลตำบลบ้านนา อำเภอบ้านนาเดิม จังหวัดสุราษฎร์ธานี. *วารสารราชภัฏสุราษฎร์ธานี*, 5 (2). 233-248.

สิทธิพร เขาอูน, กฤษณะ ดาราเรือง และสมเดช สิทธิพงศ์พิทยา. (2564). การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อการบริหารจัดการขยะชุมชนฐานราก: องค์การบริหารส่วนตำบลลำพยนต์ อำเภอดากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์. วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. 7 (2), 181-191.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2566). สรุปสาระสำคัญแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.